

## PLANSZA NR 4 - BŁAZNY, ZJAWY, TAJEMNICZE STWORZENIA - DZIEŁA PLASTYCZNE PRZYBYSZEWSKIEJ

### Zdolności Przybyszewskiej:

- Stanisława Przybyszewska miała wiele talentów.
- Po ojcu odziedziczyła **zdolności literackie** (pisarskie).
- Po matce odziedziczyła **zdolności plastyczne** (rysowanie, malowanie).
- Miała też **dobry słuch muzyczny**.
- Przez krótki czas uczyła się w **konserwatorium muzycznym w Poznaniu**.
- Konserwatorium to szkoła muzyczna dla dorosłych.
- Uczy się tam gry na instrumentach i śpiewu na poziomie zawodowym.
- Znała trzy języki: **angielski, francuski i niemiecki**.

### Twórczość literacka i plastyczna:

- Od **1927 roku** zajmowała się już tylko pisaniem.
- Jednak w jej pamiątkach zachowało się też kilkanaście **prac plastycznych** z połowy lat 30.
- Te prace po raz pierwszy pokazano publicznie w **Gdańsku**.

### Styl i technika:

- Początkowo tworzyła pod wpływem **ekspresjonizmu**.
- W tym czasie robiła np. **drzeworyty** (grafiki wycinane w drewnie).
- Jej mąż, Jan Panieński, także był związany z ekspresjonizmem i grupą artystyczną „Bunt” w Poznaniu.

### Ekspresjonizm

- Ekspresjonizm to kierunek w sztuce i literaturze.
- Artyści ekspresjoniści chcieli wyrażać **silne emocje** i uczucia.
- Ich prace często były pełne **kontrastów i mocnych kolorów** albo wyrazistych kształtów.

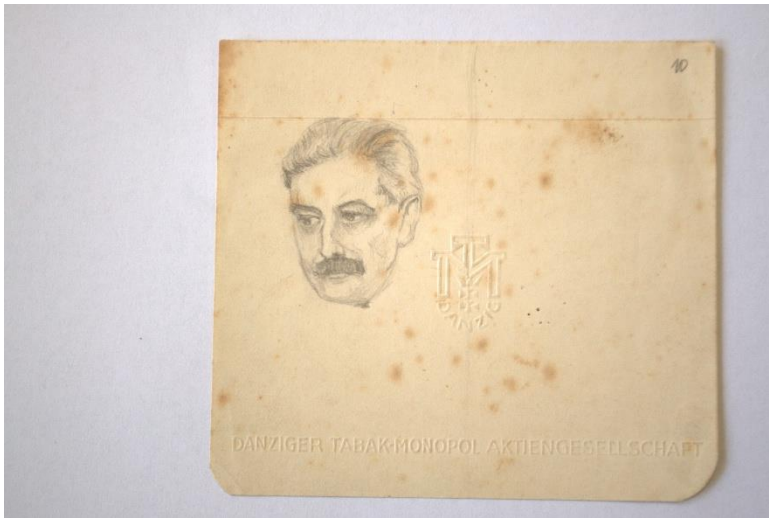
### Drzeworyt

- Drzeworyt to technika grafiki.
- Artysta wycina rysunek w **drewnianej desce**.
- Potem odbija go na papierze przy pomocy farby drukarskiej.

### Rysowanie na co dzień:

- Przybyszewska rysowała **bardzo często i spontanicznie**.
- Rysowała nawet na rzeczach codziennych, np.:
  - na odwrocie rachunków z księgarni,
  - na ulotkach od leków,
  - na kartonikach od papierosów.
- Do rysowania używała ołówka, kredek, a czasem piórka.
- Większość rysunków to były **szybkie szkice i ćwiczenia**, a nie ukończone dzieła.

[Grafika 4.1 Portret nieznanego mężczyzny, S Przybyszewska, rysunek]



[Podpis do grafiki 4.1]: Portret nieznanego mężczyzny, być może rysunek z pamięci, wykonany na kartoniku gdańskiej Fabryki Monopoli Tytoniowego (Danziger Tabak-Monopol Aktiengesellschaft). Archiwum PAN w Warszawie, oddział w Poznaniu, sygnatura P. III – 52 A

### Dzieła plastyczne Przybyszewskiej:

- Prace plastyczne Przybyszewskiej często pokazują jej **zainteresowania** albo **uczucia**.
- Zaprojektowała własne **karty tarota** – to znaczy, że interesowała się tym tematem.
- Tarot to specjalne karty używane do wróżenia lub symbolicznych interpretacji.
- Mają własne obrazy i znaczenia.
- Namalowała też obraz w **ciemnych kolorach**.
  - Obraz pokazuje **postać przypominającą straszną zjawę** stojącą nocą za oknem.
  - Możliwe, że obraz wyrażał jej **lęki i niepokoje**.

### Zjawa

- Zjawa to postać przypominająca ducha.
- W kulturze często przedstawiana jako coś tajemniczego lub strasznego.

#### Szkice z 1934 roku:

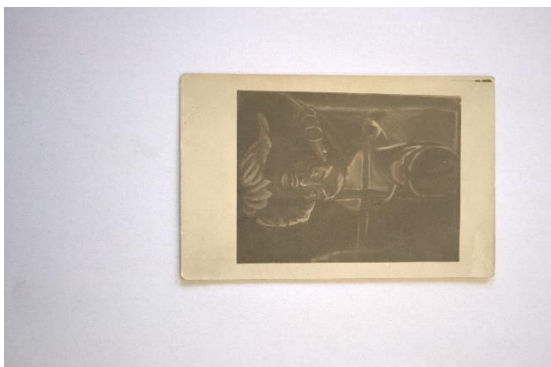
- Zachowały się małe rysunki Przybyszewskiej z **lutego 1934 roku**.
- Rysowała je ołówkiem i kredkami.
- Są to głównie **abstrakcyjne kształty** – czyli takie, które nie przedstawiają niczego wprost.
- Abstrakcja w sztuce to przedstawianie kształtów i kolorów, które **nie pokazują rzeczywistości wprost**.
- Zamiast ludzi czy przedmiotów widać np. linie, figury, plamy.
- Niektóre z tych kształtów przypominają **zwierzęta morskie** – np. płetwy czy błony pławne.
- **Zwierzęta morskie, to zwierzęta które żyją w morzu** – np. ryby, meduzy, ośmiornice.

#### [Grafika 4.2 karta tarota, głupiec]



[Podpis do grafiki 4.2]:. Stanisława Przybyszewska, Głupiec (karta tarota), rysunek na kartoniku. Archiwum PAN w Warszawie, oddział w Poznaniu, sygnatura P. III – 52 A

#### Grafika 4.3 [Obraz zjawa za oknem]



[Podpis do grafiki 4.3]:.Obraz pędzla S. Przybyszewska, fotokopia, data powstania nieznana. Archiwum PAN w Warszawie, oddział w Poznaniu, sygnatura P. III – 52 A

#### [Grafika 4.4 - szkic 07.02]



[Podpis do grafiki 4.4]:.Szkice S. Przybyszewskiej, 07.02.1934. Archiwum PAN w Warszawie, oddział w Poznaniu, sygnatura P. III – 52 A